

SIYASİ İLİMLER VE HUKUK

KÖY KALKINMASI

(Community Development)

1. Giriş

Yazan: Prof. Fehmi YAVUZ

Köy kalkınması, bütün geri kalmış ülkelerde olduğu gibi, bizde de sosyal ve ekonomik meselelerin başında yer almaktadır. Bu ülkelerde üretim, artan nüfusun ihtiyacına ayak uyduramamakta, bazı yıllar gıda sıkıntısı bile çekilmektedir. Öteyandan geri kalmış ülke olmaktan kurtularak ileri memleketler safında yer almak da bu ülkeler için, ulaşılması gereken bir amaçtır. Bahis konusu amaçla ulaşmak için ise memleketin bütün kaynaklarından faydalanmak, yatırım seviyesini artırmak yolları aranıyor.

Geri kalmış ülkelerin kalkınmasında başvurulabilecek en önemli kaynaklardan biri insan gücüdür. (1). İnsan gücünün çoğunluğu ise köylük yerlerde oturmaktadır. Köylünün zamanını akıllıca değerlendirmeyi önleyen türlü engeller vardır. Bunların başında bilgisizlik, ağaların, şehirlinin sömürücülüğü, türlü âmme hizmetlerinin dağılışındaki dengesizlik, bütün köylere götürülmesindeki güçlükler gelir. İdarecilerin her basamaktaki politikacıların, sabır, tahammül, fedakârlık isteyen uzun sürede meyve verecek işlerden çok, gösterişli, partilerinin, şahıslarının propağandasını yaptıрмаğa elverişli projelere, işlere önem vermeleri de bunlar arasında yer alır.

Köy kalkınması özellikle İkinci Cihan Savaşından sonra, geri kalmış ülkelerde çok büyük bir önemle üzerinde durulan bir konu haline gelmiştir. Bu alanda girişilen çalışmalar, yeni bir metodun gelişmesine ve uygulanmasına yol açmış bulunuyor. Hindis-

(1) Sabahattin Zaim. Türkiye'nin İktisadî ve Sosyal Gelişmesinde İşgücü ve Produktivite Meselelerinin Önemi ve Tesirleri. İstanbul, 1962.

tan ve İsrail'de bu alanda yapılan çalışmalar çok büyük bir dikkatle üzerinde durulacak niteliktedir. Birleşmiş Milletler de düzenlediği seminerlerle, yaptığı teknik yardımlarla, geri kalmış ülkelerin bu meselesinin hallinde tutulacak yolun geliştirilmesinde yardımcı olmaktadır. (2).

Bu yazımızda, yeni anlamı ile, toplum kalkınmasının taşıdığı özellikleri, öte yandan memleketimizde bu alanda atılmış olan adımları göstermeğe çalışacağız. Sonuç bölümünde daha çok özel görüşümüz yer alacaktır.

2. Toplum Kalkınması Kavramı :

Toplum kalkınması, sosyal ve ekonomik gelişmeyi sağlamak üzere bir çevreyi kapsayan çalışmaların tümüne denir. Toplum kalkınmasında bahis konusu olan çevre oldukça dardır. Onu bölge plânlamasından ayıran önemli noktalardan biri de budur. Çevrenin darlığı yanında şehirselleme veya köylük olması da diğer önemli bir noktadır. Geri kalmış ülkelerde toplum kalkınmasından bahsedilince, genellikle köylük yerlerdeki çalışmalar akla gelir.

İleri memleketlerde ise, yerine göre, şehirselleme ve köylük ayırımına fazla dikkat edilmeden, toplum kalkınmasından bahsedilmektedir.

Toplum kalkınması ile şu üç sonucun elde edilmesine çalışılır:

- a) Geri durumda olan toplulukların sosyal, ekonomik ve kültürel şartlarını geliştirmek,
- b) Bunları millî bütünlüğün ayrılmaz birer parçası haline getirmek,
- c) Bu toplulukları millî kalkınmaya yardımcı olacak bir düzeye yükseltmek.

Öte yandan, şu üç ana değer üzerine kurulan toplum kalkınması hareketlerinin başarılı olabileceği kabul edilmektedir :

- a) Ayrı ayrı çalışmayı bırakarak, işbirliği yapmanın değerine önemine inanmak,

(2) Birleşmiş Milletlerin çalışmalarına bir örnek olarak 14 - 25 Eylülde Habeshistan (Adis Ababa) da düzenlenen seminer gösterilebilir. »Report on the Workshop of Community Development»

b) Merhamete, hayırseverlik duygularına sığınmak yerine, karşılıklı yardım esasını kabul etmek.

c) Zora, mecburiyete başvurmak yerine, demokratik hürriyetlere dayanan bir teşkilatlanmayı gerçekleştirmek.

Görüldüğü üzere, toplum kalkınması, İnsan Haklarına saygı esasına dayanmakta ve herkesin kendi derdi ile, her topluluğun kendi meseleleri ile başbaşa bırakılması yerine, karşılıklı yardımı benimsemektedir. Toplum kalkınmasının güçlüğü de, başarı imkânı da burada toplanmış bulunuyor. Konuyu inceleyen uzmanlar, Amerika ile Avrupa toplulukları arasında, bu noktada açık bir fark görüyorlar. (3).

Avrupa devletlerinin tarihi Feodalizm, saltanat idareleri, türlü soylularla, kitlelerin haklarını, hürriyetlerini elde etmek için yaptıkları savaşlarla doludur. Amerika'da ise memleketi keşfederek istifade edilir bir hale getirmek için çalışan sayısız toplulukların bir araya gelerek gruplar, mahallî devletler ve son olarak da Federal bir Devlet teşkil ettiğini görüyoruz. Amerika'daki bu tarihî oluş toplum kalkınması için gerekli bulunan üç değer benimsendiğini gösterir. Avrupa'da ise, fert ile devlet arasına girmek isteyen müesseselere, bu arada belediye idarelerine bile, şüphe ile bakan, Fransız Büyük İhtilâli felsefesi uzun bir süre etkili olmuştur.

İkinci Cihan Savaşı ile başlayan Atom Çağı, milletleri, kendi dar çemberlerini aşarak, bölge, kıta, hattâ dünya ölçüsünde işbirliği yapmağa zorlamaktadır. Bu yüzden ferdiyetçi hayat görüşü, her yerde, büyük ölçüde zayıflamış, gerilemiş bulunuyor. Reformları, rönesanslarını, birinci sanayi ihtilâlini yapmış, hak duygusunu geliştirmiş, aklın üstünlüğünü sağlamış olan ileri Avrupa memleketleri bu sonucu alma yolunda hızla ilerliyorlar. Şu halde Avrupa ile Amerika arasındaki sözü geçen farkın da, çok geçmeden kalkacağı söylenebilir.

Toplum kalkınması, özellikle geri kalmış ülkelerin meselelerini hal için başvurulacak bir yol ve yöntemdir. Bu memleketlerin güçlükleri çok daha köklüdür. Geri kalmış memleketlerde aklın üstünlüğü kitleye kabul ettirilememiştir; köylük yerlerde yaşayanların çoğunluğu, teknik bilgiden yoksun, hurafelere inanan, teşeb-

(3) «Community Development in the United States of America» Community Development No. 4, 1949, Paris, s. 79.

büs kabiliyetini yitirmiş kimselerdir. Buralarda köylü yüz yıllar boyunca, yerine göre toprak sahipleri, sömürgeciler, din adamları tarafından sindirilmiş ve sömürülmüştür. Elindeki azı da kaybetmemek için çok peşinde koşmamak, derin bir tevekkül içinde, başka âlemde kavuşacağı nimetleri beklemek, günlük hayatında, iş hayatının en ufak ayrıntılarında bile kaza ve kadere inanmak, insan üstü kuvvetlerin etkisini kabul etmek, onlara boyun eğmek, geri kalmış memleketlerde, yığınlar için bırakılması çok güç bir hayat felsefesi haline gelmiştir.

3. İsrail ve Hindistan Örnekleri :

Geri kalmış ülke olmaktan kurtulmanın, ilerlemenin yol ve yöntemlerini arayan bütün memleketlerde, köylük yerlerle ilgili plânlı çalışmalara, memleket ölçüsündeki kalkınma hareketi içinde, çok önemli bir yer verilmektedir. Birleşmiş Milletler yayınlarında, Roma'da altı ayda bir çıkan **Community Development** dergisinde, Hindistan'ın beş yıllık kalkınma plânları ile ilgili yayınlarında... toplum kalkınması hakkında değerli bilgiler vardır. Bu konuyu fazla dağıtmadan İsrail ve Hindistan örneklerine kısaca dokunmak istiyoruz.

A. İsrail Örneği :

Yahudiler daha 19 uncu yüzyılın sonlarında bir yurda ve devlete sahip olmak için ciddi çalışmalara başlamışlardı. Bu amaçlarına ulaşmak üzere İkinci Sultan Hamid'e başvurarak, o zaman Osmanlı topraklarının bir parçası bulunan Filistin'i «Her kaç milyon altın emir buyururlarsa» vererek satın almak istemişlerdi (4). İkinci Hamid'in teklifi şiddetli bir tepki ile reddetmesi üzerine, yahudiler başka yollardan yürüyerek amaçlarına ulaşmak istediler. Bu yeni yol, Yahudi Millî Fonu adı ile bir fon teşkil ederek birikecek paralarla Filistin'de serbest piyasadan toprak satın almaktır.

Yahudi Millî Fonunun ayrıntılarına girmenin yeri burası değil. Ancak bugünkü İsrail Devleti topraklarının % 35 den fazlasının sözü geçen Fonun kaynakları ile satın alınmış olduğunu söyle-

(4) Cumhuriyet Gazetesi 9/5/1956.

lemekle yetineceğiz. (5). İsrail'de birçok köyler bu Fona ait topraklar üzerinde kurulup geliştirilmektedir.

İsrail Devleti kurulmadan, Yirminci Yüzyılın ilk yarısında, Yahudiler Filistin'e plânlı bir şekilde göç etmeğe başladılar. Bu göçler İsrail'de ve başka memleketlerde düzenleniyor ve göç edecekler kurslardan geçirilerek yetiştiriliyordu.

İsrail'de köy kalkınması millî plânlamanın en önemli bir bölümünü teşkil eder. Kadın, erkek, asker, köylük yerlerde yaşayan herkesin bu kalkınmaya faydalı olacak şekilde yetiştirilmesi ve davranması yolları bulunmuş ve geliştirilmiştir (6).

B. Hindistan Örneği :

Hindistan'da 500.000 köy vardır. Bu ülkede, geri kalmış bütün memleketlere örnek teşkil edecek değerde öğretici ve çetin bir toplum kalkınması hareketine girişilmiştir. 1952 de başlayan bu hareket hızla gelişmektedir. Bugün Hindistan'da 500.000 köyün üçte ikisi köy kalkınması programlarına alınmış bulunmaktadır. 1967 ye kadar bütün köyler program kapsamına alınmış olacaktır.

Hindistan'da girişilmiş olan köy kalkınması hareketi bütün ayrıntıları ile incelenerek değerlendiriliyor. Değerlendirme işini Devlet Plânlama Teşkilâtına bağlı olmayan bir idare yapar. Etüd ve değerlendirmede, teşkilâtın işleyen işlemeyen yönleri, halkın davranışı, köyde çalışan liderlerin yetiştirilmesi, liderlerde aranacak nitelikler, halkın işbirliğini sağlamak için seçilecek projeler ve konular... gözönünde bulundurulmaktadır.

Hindistan'da toplum kalkınması alanında federal idare bakımından ise bir merkeziyet idaresi eğilimi vardır. Başka bir deyimle, merkezin yetki ve otoritesi, büyük ölçüde, mahallî idarelere devredilmekte, öte yandan da her köyün kalkınması tek başına değil, adına **Block** denilen ve ortalama 100 kadar köyü kapsayan gruplar içinde ele alınmaktadır. Block'ları **Panchayat Samiti** adı verilen meclisler idare eder. «Köy meclislerinin seçtiği üyelerden

(5) Moshe Levin, The Story of the Jewish National Fund, Kudüs 1954.

(6) Dorothy Willner, The Training of Local Leaders in İsrail, Community Development No. 2, s. 50-52.

kurulan bu meclislerin geniş görevleri vardır. Bu görevler bütün dalları ile tarımın geliştirilmesini, hayvancılığı, el sanatlarının geliştirilmesini, sağlık ve sosyal yardım işlerini, ilk okulların idaresini ve istatistik rakamlarının toplanmasını içine alabilir.

Panchayat Samiti, aynı zamanda kendi payına düşen özel kalkınma programlarının uygulanmasında eyalet hükümetinin ajanı olarak hareket eder. Bu meclisler mahallî ihtiyaç ve isteklerin resmen ifadesine aracılık etmekte, mahallî işler için kendi kaynaklarından yapılan harcamaların, en uygun iş ve ihtiyaçlara tahsisini sağlamaktır. Her şeyin devletten beklenmemesi esastır. Bu maksatla mahallî imkân ve kaynaklar tespit edilir. Devlet yardımları ile mahallî kaynak ve imkânlar Panchayat Samiti'lerin gelirini teşkil eder. Bir Bolck'un sınırları içinde harcanacak devlet veya eyalet yardımları, mutlaka Panchayat Samiti'lerin emrine tahsis edilerek, doğrudan doğruya veya dolaylı bir şekilde onlar tarafından harcanır (7).

4. Birinci Cumhuriyet ve Köyle İlgili Çalışmalar :

Köy Kanunu 1924 yılı başlarında ve Cumhuriyetin ilânından hemen birkaç ay sonra kabul edilmiştir. Bunu olağan bir tesadüfe bağlayıp geçemeyiz. Hattâ Ankara'nın devlet merkezi olarak seçilmesi de, köylük yerlerin meselelerini yerinde ve yakından görerek onlara çare aramakla doğrudan doğruya ilgilidir.

Zamanına göre çok ileri görüş ve hükümlere yer veren Köy Kanunu her köyün ayrı bir birim kabul edilmesi prensiplerine dayanmaktadır. Diğer mevzuatımız, belediyeler bakımından, Belediye Kanunu, aynı yolu tutmuşlardır. Belediye Kanununda yer alan Birliklerle ilgili hükümler de etken olmuştur denilemez.

Köylerle ilgili kanunların hemen hiçbirinde, merkezle köy idaresinin yapacağı işbirliğini, merkezin yapacağı teknik yardımı düzenleyen hükümlere rastlanmaz. 1956 da Büyük Millet Meclisine sunulmuş olan Köy Kanunu tasarısında da bu maksada yarayacak bir yenilik yoktur. 1942 yılının ortalarında yürürlüğe girmiş olan Köy Okulları ve Enstitüleri Teşkilât Kanununda, köy bölge okullarına, köy ve bölge meslek kurslarına yer verilmiştir. Ancak sözü

geçen kanunda, merkezin hiçbir teknik yardımının bahis konusu edilmemiş olması köylünün Enstitü hareketine karşı direnmesi sonucunu doğurmuştur.

1950 den sonra köy içme suları alanında yapılan çalışmalar özellikle ilk yıllarda çok başarılı olmuştur. Bunun nedeni, köylünün kolaylıkla benimsiyeceği bir konunun seçilmiş, mahallî imkânların merkezin teknik yardımı ile desteklenmiş olmasıdır.

1960 Mayısına kadar Millî Eğitim, Tarım, Sağlık, Bayındırlık, Ticaret Bakanlıkları, Ziraat Bankası, İller Bankası ve daha başka teşekküller, köy konularını türlü açılardan ele almışlar veya almak istemişlerdir. Ancak birbiri ile bağlantısı olmayan bu çabaların tümünü, modern anlamı ile, toplum kalkınması olarak kabul etmeğe imkân yoktur.

5 - 27 Mayıs 1960 Sonrası ve Toplum Kalkınması :

İhtilâlin beşinci ayında, çıkan bir kanunla Devlet Plânlama Teşkilâtı kurulmuştur. 9 Temmuz 1961 de halk oyu ile kabul edilen Anayasa da plânlı kalkınmaya birkaç maddesinde yer vermiş bulunuyor. Devlet Plânlama Teşkilâtı köy kalkınmasını günümüzün en ileri anlayışına uygun bir şekilde ele almıştır. Bu teşkilâtın çalışmaları henüz araştırma ve hazırlık safhasından ileri gitmiş sayılamaz. Ancak doğru yolda olması gelecek hakkında yeteri kadar güven ve ümit vermektedir.

Yüksek Plânlama Kurulunca kabul edilen «Plân Hedefleri ve Stratejisi» nde ve Devlet Plânlama Teşkilâtının türlü yayınlarında toplum kalkınmasına yer verilmiştir. Teşkilâtın yayınlamış olduğu 1962 yılı Program Tasarısı müsveddesinde (8) «Mahallî Hizmetlerin bir Toplum Kalkınması Programı içinde Reorganizasyonu» (Köy Kalkınması) ele alınmış ve konu şu ilkelere dayandırılmıştır:

a) Hizmetlerin her teşkilât tarafından her yerde belli prensipleri ve hedefleri gözönünde bulundurmak suretiyle ve koordine bir şekilde yürütülmesini sağlayarak verimliliği artırmak,

(8) Ekim 1961, Ankara, s. 128-129.

b) Bu müşterek programları, mahallî toplulukların bünyesi ve bu bünyede yapılabilecek değişiklikler hakkında elde edilecek bilgiye göre, toplum yapısına yeni şekil verecek ve insan davranışlarını istenen yönde değiştirecek şekilde bir kalkınma vasıtası olarak kullanmak,

c) Halkın programlara gönüllü olarak katılması teşvik edilerek hem hizmetlerin daha iyi ve ucuz yürütülmesini sağlamak, hem de müşterek hareket alışkanlığını yerleştirmek,

ç) Bu programlar çerçevesinde âtil iş gücünü değerlendirecek tedbirleri almak.

Devlet Plânlama Müsteşarlığı, köy kalkınması için bir kanun tasarısı hazırlıyarak Meclisten geçirmek yerine bir yıl sürecektir bir deneme devresinin kabulünü uygun bulmaktadır. Bu devrede işler bir bakanlar kurulu kararı ile düzenlenecek ve deney yalnız beş ilde yapılacaktır. Müsteşarlıkça hazırlanan karar tasarısı henüz Bakanlar Kurulundan geçmemiştir.

Uzun bir gerekçesi olan karar tasarısı kabul edilirse köy kalkınması teşkilâtının merkez ve iller kuruluşunda aşağıdaki basamaklar bulunacaktır (9).

- a - Başbakanlığa bağlı bir toplum kalkınması genel sekreterliği,
- b - Bakanlıklar arası toplum kalkınması kurulu,
- c - Bakanlık toplum kalkınması kurulları,
- d - İllerde il toplum kalkınması kurulları (deneme devresinde 5 ilde)
- e - Köy ve kasabalarda, köy grupları toplum kalkınması kurulları ile köy toplum kalkınması kurulu.

Henüz Bakanlar Kurulu kararı haline gelmemiş olan taslağı, burada ayrıntılarına inerek tartışmak istemiyoruz.

6. Memleketimiz Bakımından Çıkarılacak Sonuç :

40 yıldanberi köylük yerlerimizin meselelerini çözmek için,

(9) Her basamağın nasıl kurulacağı, görevlerinin ne olacağı taslakta ayrıntıları ile gösterilmiştir.

Şahta Köy Kanunu olmak üzere, türlü kanunlar çıkarılmış, fakat, bazı Bakanlık veya idareler kendi hizmet alanlarına giren işlerle ilgili çalışmalar yapmışlardır. Bu alandaki bütün çabaların özlenen sonucu vermediği gerçeği ise ortadadır. Bunun nedenleri şöyle özetlenebilir: İşler arasında koordinasyon sağlanamamış; her Bakanlık veya idare yalnız kendi hizmeti ile köyleri kalkındırmak ayaline kapılmış; başarısızlıklar karşısında elde yürütülmekte olanlar yüzüstü bırakılarak yeni projeler kabul edilmiş; bu şartlar altında köylü, her hareketi şüphe ile, güvensizlikle karşılamak zorunda bırakılmıştır. Öte yandan projelerin başarısızlığa uğraması, yüzyıllardanberi köylüyü sömürenlerin baskısının, nüfuzunun devamına elverişli bir ortamın ayakta kalması sonucunu doğurmuştur.

Yeni girişilecek hareket de, toplum kalkınması prensiplerine ne kadar uygun olursa olsun, köylü tarafından şüphe ile karşılanacak ve sömürücüler tarafından bu şüphe körüklenecektir. Bu yüzden yeni hareketin çok iyi hazırlanması, devamlılığın sağlanması bakımından çok önemlidir. Köy Kalkınması çabamızın başarısı da, büyük ölçüde bu şüphenin yenilerek devamlılığın sağlanmasına bağlıdır.

Başarılı bir toplum kalkınması hareketine girişmek için gereken bulunan ortamın hazırlanmış olduğunu gösteren türlü nedenler vardır. Gazetelerde sık sık bazı illerimizde başarı sağlayan halkla işbirliği yaparak ilerlemenin, kalkınmanın yolunu bulan öğretmenlerden, imamlardan bahsediliyor. Kırk yıldanberi yurdun her köşesinde yetişmiş olan gençler iş hayatında önemli roller almışlardır. Köy gerçeğini bilen yazarlar çoğalmakta ve okunmaktadır.

İnce Mehmet romanı ile Yaşar Kemal, Yılanların Öcü romanı ile Fakir Baykurt armağanlar kazanmışlardır. 1961 - 1962 Yulus Nadi Armağanını, «En Önemli Dâvamız Nedir?» sorusuna cevap olarak gönderdiği, **Köylerin Kuruluş Konusu** başlıklı makra ile Mustafa Ok'un kazanmış olması, incelemekte olduğumuz konu bakımından, son yılların en dikkate değer olayıdır. Bütün bu olaylar, meselelerimizi önemlerine göre derecelendirmede kamuoyunun hangi yönlerde geliştiğini öğrenmemize, büyük ölçüde yardımcı olacak niteliktedir.

Köyü, köylüyü, memleketi tanıma bakımından da, yeterli olanamamakla beraber, ciddî sayılabilecek çalışmalar yapılmıştır ve ya-

pılmaktadır. Tarım Bakanlığının, İstatistik Genel Müdürlüğünün Üniversitelerin çalışmaları, Ford Vakfının yardımı ile hazırlanmış olan Türkiye'de Köy etüdü, bu alandaki çalışmalardan bazılarıdır. Toprak ve İskân Genel Müdürlüğü, beş yıl sürecek olan bir köy etüdüne başlamış bulunuyor. Orman Genel Müdürlüğünün yerinde kalkındırılması mümkün olan ve olmayan köyleri tespit işi devam ediyor.

Başka memleketlerde yapılmış olan çalışmalardan da bol bol faydalanmak kabildir. Türlü bakanlık ve genel müdürlüklerden İsrail kalkınmasını yerinde görenlerin sayısı yüzleri bulmuştur. Birleşmiş Milletler, toplum kalkınması ve halk eğitimi uzmanları göndermiştir. Gerekirse yenileri de getirtilir; bu maksatla seminerler tertiplenebilir.

Köy kalkınması çabamızın başarıya ulaşmasında büyük ölçüde etkin olacak diğer bir ortam da **imece**'nin köylerimizin pek çoğunda bilinmesidir. (10). Köy kalkınması genellikle halkın işgücünü değerlendirme esasına dayanır. Köylü yüzyıllardan beri gelenek hukukuna dayanarak ve kırk yıldan beri de Köy Klanunu ve benzerleri gereğince köyün mahallî hizmetleri için ve yardımlaşmada imeceye başvurulmaktadır. Ancak, toplum kalkınması merkezle kurulacak sıkı bir işbirliği olmadan gerçekleşemez. Kırk yılın denemeleri de bunu göstermiş bulunuyor. Şu halde köylünün işgücü ve mahallî imkânları merkezin yapacağı teknik yardımlarla desteklenmelidir. İmecenin bu türüsüne, aided self-help karşılığı olarak, **destekli imece** diyoruz (11). Bu yol ve yöntemle köylümüzün pek iyi bildiği imece daha faydalı bir hale getirilerek, işgücü diğer mahallî imkânları, makine, âlet, usta, mühendis, malzeme... yardımları ile desteklenecektir.

Bazı kanunlarda yer almış olan **imece**'nin kötü bir şekilde uygulanması yüzünden, imeceye karşı olan ilgi ve sevgisini yitiren köyler vardır. Toplum kalkınmasında köylünün severek işbirliği yapacağı konuları seçmek ve etken bir teknik yardımda bulunmak suretiyle, imece sevgisi yeniden canlandırılabilir. 1 Temmuz 1962

(10) İbrahim Yasa, Toplum Kalkınması ve Köylerimizde Yardımlaşma Gelenekleri, S.B.F. Dergisi, Mart 1962, s. 89-117.

(11) Okuyucu Derginin bu sayısında Cevat Geray'ın Destekli İmece hakkındaki bir

tarihli gazetelerde yayınlanmış olan ikinci koalisyon hükümetinin programında su ve yoldan, toplum kalkınmasının ruhuna uygun olarak, şöyle bahsediliyor: «Köy yollarının yapılmasında ve bakımında gönüllü olarak yardımcı olacak köylere hükümetçe öncelik tanımak suretiyle **her türlü imkân** sağlanacaktır. Toplum kalkınmasında önemli yeri olan küçük sulama işleri **devletle vatandaşın elele çalışacağı** verimli sahalardan biridir.»

Memleketimiz bakımından çok önemli olan diğer bir nokta da, toplum kalkınmasının, memleket ölçüsündeki plânlı kalkınma içinde ele alınması lüzumudur. Başka bir deyimle, köylünün, iş gücünü ve diğer mahallî imkânlarını gönüllü olarak ortaya koyması için, kasabalının ve şehirlinin de üzerine düşeni yaptığına inanması gerekir. Öte yandan, şehir ve kasabalarımızın da pek çok eksiği vardır. Memleket ölçüsündeki kalkınma hareketlerinde çok önemli olan psikolojik nokta, kitlede, üzerine düşeni yapmadan, ortaya konan eserlerin yalnız meyvesini toplayan mutlu bir azınlığın bulunmadığı inancının kuvvetlendirilmesi ve yerleştirilmesidir. Köylük yerlerin sesini duyuracak, sendika, dernek... gibi teşkilâtın yokluğu, bu maksadın sağlanmasını büyük ölçüde engellemektedir. Bir yandan da bu türlü teşkilâtın kurulması yoluna gidilmelidir.

Toplum kalkınmasının bölge plâncılığı ile beraber yürütülmesi diğer önemli bir noktadır. Üniversitesi, iş, sağlık, spor, eğitim, kültür, eğlence imkân ve tesisleri ile Ankara ilinin doğusunda kurulacak 8 - 10 cazibe merkezi, toplum kalkınması çalışmalarının değerlendirilmesini, başarılı ve başarısız taraflarının yakından izlenmesini kolaylaştırır. Öte yandan yeni cazibe merkezleri, toplum kalkınmasında ve diğer alanlarda çalışacak uzman ve görevlilerin, İstanbul ve Ankara'nın hasretini, çok kuvvetle duyurmalarını önleyecektir. Yeni cazibe merkezleri zamanla köylük yerlerin ürünleri için büyük birer pazar haline gelecek, sosyal ve ekonomik erozyonu da büyük ölçüde önlemek suretiyle bütün kaynaklarımızdan gereği gibi faydalanmamıza, dengeli bir şekilde yerleşme siyasetimizin gerçekleşmesine yardım edecektir.

Son olarak, köyü kasabayı..., bağımsız birer birim kabul eden Köy, Belediye, Belediye Gelirleri, İmar Kanunu anlayışının veniden gözden geçirilmesi gerektiğini belirtmek istiyoruz. Yıllar

tasarıları vardır. Bunların hiçbirinde toplum kalkınması görüşüne, metot ve felsefesine yer verilmemiştir. Bahis konusu tasarıların bünyelerindeki bu çok önemli eksikliğin giderilmesi ile, toplum kalkınması hareketinin başarı ile yürütülmesinin hukukî temeli sağlanacaktır. Yukarıda sözü edilen Bakanlar Kurulu kararına dayanılarak girişilecek olan bir yıl süreli deneme de, hazırlanmakta olan tasarılarla ışık tutabilir.